

škoda způsobena byla. Jinak musí se odkázati poškozený na pořad práva soukromého a příslušným jest pak řádný soud, což jest výjimkou z ustanovení dvor. dekr. ze dne 14. března 1806 č. 578 sb. z. s., dle kterého nelze úředníky pro činy úřední žalovati pořadem práva soukromého (§ 24 jmen. zák.).

Dvůr účetní nejvyšší.

I. Pojem.

Nejvyšší účetní dvůr jest úřad přímo císaři podřízený, na ministerstvech úplně nezávislý, který provádí kontrolu veškerého státního hospodářství (§ 6 cíl. nař. ze dne 21. listopadu 1866 č. 140 ř. z.). Nejvyšší účetní dvůr nastoupil na místo dřívějšího účetního úřadu kontrolního (§ 2 jmen. nař.)

II. Obor působnosti.

Nejvyšší účetní dvůr nemá se při předložených jemu účtech omezovati pouze na číselnou jich správnost, nýbrž má hlavní zřetel obracet na celkové hospodaření státním jměním. Jemu jest dále posuzovati při stanovení účtů o příjmech a vydáních, jakož i o přírůstku a úbytku státního jmění, zdali se účetní výsledky shodují se stávajícími předpisy správními (§ 7 jmen. nař.). Nejvyššímu účetnímu dvoru podléhají všechny účty o příjmech a vydáních úřadů státních a o veškerém státním majetku, vyjímaje ten, který záleží v penězích. Nejvyšší účetní dvůr může si také dáti předložiti účty oněch ústavů, společností, nadací, fondů atd., které požívají dotací nebo podpor státních, dále pak ústavů a fondů takových, které sice nejsou ani dotovány ani podporovány státem, které však jsou spravovány úředníky státními. Účtů předkládati nemusí pouze ony instituce a ústavy, které dle svých stanov nebo dle zvláštních smluv k tomu povinny nejsou, dále pak ministerstva a ústřední úřady o svých fondech disposičních a o penězích určených pro tajné výdaje (§ 8). Shledá-li nejv. účetní dvůr při zkoušení účtů číselné nesprávnosti, má si od úřadu, který účet předložil, vyžádati vysvětlení a nesprávnost odstraniti. Není-li to možno ani takovým způsobem, ani za spolupůsobení ministerstva, má se záležitost celá předložiti ku nejvyššímu rozhodnutí, vyjímaje případ, že by se jednalo o překročení ustanovení zákona finančního, t. j. stanoveného státního rozpočtu, který se pak musí projednati cestou ústavní při předložení účetní závěrky (§ 9 jmen. nař.). Nejvyšší účetní dvůr má péči míti o to, aby kontrola byla co možná jednoduchá a snadná, a má tudíž všechny úřady správní bez rozdílu přidržovati k tomu, aby nařízení jeho v tomto směru šetřily. Týká-li se toto nařízení jednacního řádu úřadu správního a jemu podřízených účetních úřadů a pokladen, má se nejvyšší účetní dvůr dohodnouti o tom se správními úřady ústředními. Naopak, chtějí-li správní úřady nějakou změnu ve státním účetnictví nebo předpisech pokladničních zavésti, které by mohly míti vliv na kontrolu, mohou tak učiniti pouze na základě dohodnutí se s nejvyšším účetním dvorem. Nelze-li však v obou případech shody docíliti, předloží se záležitost císařskému rozhodnutí (§ 10).

Nejvyšší účetní dvůr jest oprávněn vysílati své zástupce do jednotlivých oddělení účetních úřadů správních, aby se přesvědčil o řádném jich řízení; výsledky mají se sděliti praesidentu nejvyššího účetního dvoru. Kde toho vyžaduje prospěch státní, má nejvyšší účetní dvůr naříditi pokladniční skontrovaní a likvidaci (§ 11). Zemské a jim podřízené úřady mají ve věcech účetní kontroly nařízení nejvyššího účetního dvoru šetřiti. Správní úřady

jsou povinny na požádání nejvyššího účetního dvoru všechny potřebné účetní doklady a spisy tomuto předložit, aby provedena mohla býti účetní a hospodářská kontrola (§ 12).

Úřady správní mají po uplynutí jednoho roku nejvyššímu účetnímu dvoru předložit všechny výkazy o hospodaření v dotyčném správním roce jak co do příjmů, tak co do vydání a sice pro běžící a uplynulý rok zvlášť i s nedoplatky, které zbyly koncem roku. Z těchto podání vyhotoví nejvyšší účetní dvůr:

a) celkový hospodářský výkaz o všech příjmech a vydáních státních, aby se mohly srovnati celkové příjmy a vydání státní, aby vyšetřen býti mohl přebytek nebo deficit a způsob, jakým tento byl uhrazen (§ 13 lit. a). Z celkového pak výkazu hospodářského za rok poslední a předposlední utvoří se:

b) ústřední účetní závěrka za předposlední rok a srovná se, zda se shodují jednotlivé sumy se státním rozpočtem pro předposlední rok stanoveným. Shledají-li se neshody, má správní úřad předložit účetní závěrky a vysvětliti, jak difference povstaly (§ 13 lit. b).

Ústřední účetní závěrka za správní rok má se předložit během následujícího roku ku zkoumání, jak to ústava předpisuje (§ 14). Nejvyšší účetní dvůr musí ku konci každého roku podati zprávu císaři o své činnosti a připojit k ní návrh na zavedení lepšího hospodářství státního (§ 15).

III. Sestavení nejvyššího účetního dvoru.

Nejvyšší účetní dvůr skládá se z předsedy, místopředsedy jako jeho náměstka, z potřebného počtu dvorních radů, dvorních tajemníků, účetních radů a úředníků manipulačních (§ 16). Předsedu, místopředsedu, dvorní rady a dvorní sekretáře jmenuje císař. Ostatní místa obsazují se sborem nejvyššího účetního dvoru. Nárok na místo dvorního rady má pouze ten, kdo po více let prospěšně působil u správního úřadu; místa dvorních tajemníků a účetních radů mají se obsazovati úředníky z různých účetních oddělení správních úřadů (§ 17).

Předseda nebo místopředseda účastní se porad ministerských ve všech případech, kde se jedná o obor působnosti nejvyššího účetního dvoru (§ 19).

Edikty.

Ediktem rozumí se všeobecně veřejné vrchnostenské nálezství. Tento pojem měl v právu římském (edicta magistratum, praetorum, perpetua atd.) a ještě ve středověku a starším novověku (edikt nantský, 1598, a posud platící rak. Editto di navigazione, 1774) mnohem větší a rozsáhlejší význam než v době přítomné.

I. Druhy.

Edikty vydávají se buď ku návrhu stran nebo z povinnosti úřední a dělí se dle toho na:

1. veřejná vyzvání všeobecně znějící, která směřují buď

a) k účastenství při úředním jednání, jež v zájmu třetích osob má se předsevzítí (dražební edikty, § 320 a n. s. ř., §§ 277, 278 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, č. 208 ř. z., dr. ř. ze dne 15. července 1786 č. 565, § 15 zák. ze dne 10. června 1887 ř. z. č. 74, d. dv. kanc. ze dne 14. září 1815 pol. sb. z. sv. 43 č. 101 a výn. min. fin. ze dne 4. března 1878, č. 2702 ve příčině nuceného vymáhání daní);

b) buď ku vyšetření pravé povahy skutkové (edikty v řízení proti nezvěstným, zák. ze dne 16. února 1883 ř. z. č. 20);